

The Feminist Movement: Major Contributions, Perspectives, Communication Landmarks

[Mișcarea feministă: contribuții majore, perspective, repere comunicaționale]

Livia DURAC¹

¹Professor PhD, "Petre Andrei" University of Iași, Romania.

Abstract: The sensitization of the human being regarding the correction of some accumulated injustices ontologically towards femininity is a desideratum that urges reflection, the feminist movement being, for more than a century, the way to reach this desideratum.

The issue of discrimination against women allows for the most varied approaches, due to the diversity of plans and forms under which this phenomenon makes its presence felt, day after day, in any corner of the world. Perceptual abnormality, of patriarchal origin, which perpetually fuels the subordination of women to the opposite sex, blocking in patterns of thinking and behaviour with oppressive accents intensifies and justifies the continuation of feminist activism under its various forms of manifestation. Feminism does not have the connotation of a simple action to claim rights but is a very complex combination of actions and attitudes, through which the socio-political assertion of women transcends the classical doctrines of rights and freedoms, which remain what has been proven: to be simple theorizations.

Starting from some philosophical considerations, the article brings to the fore the main contributions that have substantiated and structured, ennobling through their value the feminist movement, the succession of reference stages, particularities of feminism, depending on the sphere of influence, ending with a perspective on the confluence of feminism and communication.

Keywords: *feminism, identity, gender roles, communication.*

How to cite: Durac, L. (2021). The Feminist Movement: Major Contributions, Perspectives, Communication Landmarks. *Anuarul Universității "Petre Andrei" din Iași, Fascicula: Asistență Socială, Sociologie, Psihologie*, 27, 73-85. <https://doi.org/10.18662/upasw/27/54>

1. Feminismul. Considerații (filosofice) introductive

Abordarea filosofică a feminismului trimite spre acea orientare (Florea, 2022) care susține și promovează egalitatea și respectarea drepturilor în planurile cele mai importante ale oricărei colectivități umane: politic, economic și social. Ideea de egalitate este pusă în relație cu valorizarea femeii în aceleași condiții de care beneficiază bărbații.

Feminismul nu incumbă exclusiv drepturi ale femeilor, ci include toate grupurile marginalizate, dincolo de criterii precum vârsta, sexul, condiția materială, statut social, stare civilă, orientare sexuală și religioasă.

Cronologia mișcării feministe indică cele trei valuri (desfășurate pe decade, începând cu cea de-a doua jumătate a secolului al XIX-lea), prima lucrare de gen apărând în anul 1792, în secolul al XVIII-lea, intitulată „A Vindication of the Right of Women”. Personalitatea al cărei nume avea să rămână de referință pentru tot ce înseamnă feminismul a fost Mary Wollstonecraft, autoare de scrieri de filosofie politică, o feministă considerată primul arhitect al luptei pentru egalitatea dintre bărbați și femei.

Generic, *feminismul* se fundamentează pe dimensiuni de însemnătate majoră, atât la nivel individual, dar și societal: autonomie, egalitate, libertate de gândire și de exprimare.

În planul identității feminine se poate vorbi de o perspectivă de abordare socio-filosofică, așa cum observă Hekman (2015). Esența identitară a feminismului rezidă în curajul de a rosti, articulat și argumentat, punctul de vedere cu privire la diferitele forme de limitare a unor drepturi, în forța de a exprima neîngrădit adevăratul potențial, în capacitatea de a acționa pe baza propriilor resurse, alături de conștientizarea rolurilor socio-culturale și profesionale așteptat a fi îndeplinite. Incluziunea, prezența schimbărilor pozitive în existența categoriilor discriminate nu pot fi gândite decât în relație nemijlocită cu sentimentul de identitate.

Ființa umană se caracterizează prin rațiune, voință și libertate, reprezentând cea mai înaltă treaptă de dezvoltare a naturii, ajunsă la conștiința de sine. Gloria Jean Watkins - cunoscută prin pseudonimul Bell Hooks - (2000) susține că respectarea drepturilor egale se traduce prin eradicarea oprimării sexuale, a rasismului, patriarhatului și dominației forțelor elitiste și imperialiste. Principiul autonomiei încurajează persoana să înțeleagă și să acționeze pe baza conștiinței că oamenii se nasc egali, ca atare, variabile precum sexul, orientarea sexuală, rasa, opțiunea religioasă nu trebuie să se constituie în criterii de discriminare. Hekman (2015) subliniază că doar prin libertate existența dobândește sens, prin urmare, acest deziderat este în

firescul evoluției umane. Dincolo de setul de convingeri personale și socio-culturale, de preferințe sau orientări, ființa umană resimte nevoia de gândire și acțiune dezrobotită de orice formă de cenzură, constrângeri, limitări lipsite de considerente raționale și morale.

Din perspectiva ideii că totul este legat de viață, omul trebuie privit ca un întreg, iar viața sa sufletească reprezintă soclul care îl susține. El are relații cu sine însuși, și cu mediul; reacționează spontan și conștient, comportament care reflectă un proces psihofiziologic foarte complex.

2. Reconfigurări socio-identitare și profesionale determinate de mișcarea feministă

În dinamica sa evolutivă, mișcarea feministă a parcurs trei etape, sau (cum este cunoscut în literatura de specialitate, trei așa-numite) valuri. La începutul anilor '90, militanta feministă Rebecca Walker a propus utilizarea sintagmei „trei valuri” pentru o delimitare cronologică adecvată a ciclurilor temporale care s-au succedat în constituirea mișcării feministe.

Primul val, intrat în conștiința publică sub denumirea de *mișcarea de eliberare a femeilor*, s-a desfășurat începând din secolul al XIX-lea, până la începutul secolului trecut (anii '20) și s-a concentrat, prioritar, pe dreptul femeilor de a se prezenta la urne în campaniile electorale. Adicional, s-a urmărit obținerea drepturilor contractuale și de proprietate. Era momentul ca femeile să conștientizeze necesitatea unei cariere, care să completeze viața de familie, desprinzându-se de mentalitatea dominantă până atunci, care limita responsabilizarea femeii la nivelul treburilor gospodărești, al rolului de a procrea și a crește copiii. Ca atare, majoritatea femeilor din acea perioadă a îmbrățișat cu satisfacție ideea de a urma diferite forme de instruire, urmând cursurile instituțiilor de profil - colegiu sau universitate.

În planul vieții intime, femeile au aderat la mișcarea de eliberare sexuală, sub influența unor curente de gândire cu mare impact în epocă. Lehmann (2001) aduce în atenție sistemul de gândire al lui Sigmund Freud, care anula diferențele dintre bărbați și femei, în sensul de a încuraja femeile să-și conștientizeze sexualitatea, ele având, la fel ca și bărbații, nevoi în acest sens.

Ca nume reprezentative pentru acest prim val se pot menționa Susan B. Anthony, Elizabeth Stanton, Lecretia Mott și Lucy Stone. Ar mai fi de adăugat că mișcarea feministă din primul val s-a finalizat cu adoptarea celui de-al 19-lea amendament prevăzut de Constituția americană (Congress of the United States of America, 1920), prin care dreptul de vot era garantat.

Al doilea val al activismului feminist s-a înregistrat în perioada anilor 1960-1980. Deceniul '60-'70 a fost marcat de mișcarea de eliberare a femeilor pentru drepturi legale și sociale egale cu cele ale bărbaților.

Identificarea inegalităților culturale și politice cărora femeile erau nevoite să le facă față, încurajarea acestora în a înțelege modul în care viața lor personală reflecta structurile de putere sexiste, lupta împotriva violenței structurează conținutul curentului feminist din cel de-al doilea val.

Nume de rezonanță, precum Betty Friedan, Simone de Beauvoir, Gloria Steinem, prin viziunea și activismul lor, inclusiv prin lucrări emblematice ca *The Feminine Mystique* a lui Betty Friedan (considerată „mama mișcării”), *After Black Power, Women's Liberation* a Gloriei Steinem, respectiv seria de volume aparținând lui Simone de Beauvoir au configurat, practic, acest al doilea val al feminismului.

Friedan clamează faptul că femeile sunt victime ale unor credințe false care le impun să își găsească identitatea în viața lor prin intermediul soților și al copiilor. Acest lucru face ca femeile să-și piardă propria identitate în cea a familiei lor.

Un aport cu totul remarcabil aparține autoarei Simone de Beauvoir, ale cărei performanțe aduse în dezvoltarea mișcării feministe au influențat semnificativ concepția ce a stat la baza acțiunilor ulterioare circumscrise mișcării feministe. Continuatoare a sistemului de gândire al Virginiei Woolf (cunoscută drept militantă de seamă din primul val), autoarea de origine franceză a marșat pe situarea femeii în poziția de „cealaltă” parte, în sensul plenitudinii întregului alcătuit din bărbat și femeie. Astfel, într-o lume dominată de masculinitate, S. de Beauvoir a susținut ideea alterității femeii atât în societate, la locul de muncă, dar și în spațiul domestic. Aceasta preciza că, într-o societate patriarhală, abilitatea femeii de a rămâne însărcinată, lactată și menstruată nu erau motive viabile pentru a considera femeile „al doilea sex” (McCann & Kim, 2003), accepțiunea corectă fiind *celălalt sex*.

Anii '80 au adus sfârșitul celui de-al doilea val, pavând calea spre a treia etapă a mișcării feministe, care debutează în anii '90. Cu temeinicia caracteristică spiritului feminin în general, cel de-al treilea val nu a demarat întâmplător, sau cu o abordare complet nouă. Acesta s-a declanșat pe fondul nevoii de a răspunde la eșecurile celui de-al doilea val, dar și ca reacție la împotrivirile de care s-au izbit unele inițiative din etapa precedentă. Este vorba despre o ideologie prin care se încearcă o contestare a unora dintre definițiile feminității din al doilea val, potrivit cărora experiențele femeilor albe din clasa medie superioară fuseseră exagerate.

Cel de-al treilea val a abordat, prioritar, probleme precum: sensibilizarea opiniei publice asupra cazurilor de viol, eradicarea discriminării

rasiale și sociale (în raport cu sexul), asigurarea drepturilor reproductive, și lupta împotriva violenței de gen. Adicional, s-au avut în vedere decalajele salariale dintre bărbați și femei, hărțuirea sexuală și corectarea politicilor privind concediul de maternitate. Al treilea val s-a concentrat, în principal, pe intersecția dintre sex și rasă în ceea ce privește discriminarea.

Fiecare dintre aceste valuri a influențat, într-o măsură sau alta, rolul și statutul femeilor în comunitate, ajutându-le să iasă din zona de obscuritate în care, secular, s-au aflat, și de a-și câștiga independența. Astfel, a fost pusă în evidență unicitatea genului, în sensul în care bărbații și femeile sunt două categorii distincte, cu drepturi *egale*, care se diferențiază la nivel de percepție, gândire, comunicare și raportare la realitate.

În sinteză, primul val a adus dreptul de vot al femeilor, al doilea a avut ca rezultat intensificarea prezenței feminine în zona profesională, iar cel de-al treilea val - despre care se poate spune că încă mai continuă - este asimilat creșterii numărului de femei în poziții de conducere.

3. Activismul feminist centrat pe sfere de influență

Perspectiva exhaustivă și sistematică asupra ariilor de influență ale curentului feminist presupune ca, în funcție de obiectivul pe care s-a centrat într-un moment sau altul din evoluția sa, să poată fi încadrat în categorii specifice de abordare a problemelor. Dincolo de elementele de diferențiere dintre aceste categorii, pot fi identificate și puncte de confluență, în ideea existenței unor principii ideologice de autentică profunzime. În acest sens, Chiș (2012) realizează o grupare a curentelor feministe, pe baza unei platforme ideologice.

3.1. Centrarea pe corporalitate

În cadrul acestei forme de expresie a curentului feminist, discriminarea corelează cu percepția corporală la nivelul sinelui, dar și cu modul în care este perceput organismul femeii de către sexul opus, ce transformă corporalitatea feminină într-o țintă aproape constantă. Astfel, trupul femeii este văzut eminent ca obiect al satisfacerii dorințelor perpetui, fără ca voința, condiția, dispoziția acesteia să aibă vreo importanță. Acest tip de abordare a dominat o perioadă atât de îndelungată umanitatea, încât orice schimbare de direcție, în sensul conștientizării nevoilor feminine părea de nerealizat. Potențialul fiziologic feminin - nașterea, alăptarea, ovulația - era desconsiderat, accentuându-se, în schimb, fragilitatea și neputința, ca principale atribute ale feminității.

Problematica legată de constituția fiziologică feminină aflată în atenția adeptelor curentului feminist s-a înscris într-o zonă de abordare

destul de delicată, având un caracter tabu, mai ales în perioadele de început, când subiectul era unul eminent de neacceptat la nivel public. Inițiativele care au propulsat această temă sensibilă, dar de însemnătate majoră pentru femeile de pretutindeni au avut ca punct de plecare desființarea convingerilor patriarhale asupra anatomiei feminine (*feminismul amazonic*).

Sub coordonate oarecum diferite, se poate afirma că tema legată de corporalitatea feminină este, în continuare, de actualitate: într-o enumerare selectivă, se pot menționa: efectele societății de consum asupra greutății corporale, relaționate cu aversiunea manifestată la nivel social față de femeile aflate în această condiție (*fat-positive feminism*), oprimarea femeii prin pornografie (*sex-positive feminism*), marginalizarea persoanelor transsexuale (*transfeminism*).

Demersurile feministe îndreptate în sensul descurajării pornirilor scăpate de sub controlul rațiunii obiectivează modele de combatere a discriminării, în legătură cu ce este, ori ar trebui să însemne și să reprezinte corpul feminin.

3.2. Centrarea pe protecționism

Mișcările feministe focusate pe protecționism promovează lupta pusă în slujba vieții și a maternității, militând activ pentru demnitatea femeilor și conștientizarea de către acestea a însemnătății rolului pe care îl au.

Aspecte precum fertilitatea, bucuria maternității, traiul domestic conferă substanța acestei forme de mișcare feministă. Protecționismul incriminează tendința femeii de a copia elemente de masculinitate, considerând orientarea spre o emancipare de acest tip drept o ofensă adusă elementului caracteristic feminin. Acesta este și trebuie să rămână neschimbat, anume, de a aduce viața pe pământ, conservând-o și dezvoltând-o cu orice preț, și în orice condiții, consideră adepții mișcării.

Respingând toate acțiunile care presupun deschiderea femeii spre noi orizonturi de cunoaștere, gândire și comportament, protecționismul încadrează acest tip de abordare exact în zona marginalizării identității feminine. Aderarea la valori noi, preocuparea constantă de autoperfecționare reprezintă practici nefirești pentru feminitate, în viziunea curentului protecționist. Este acreditată ideea că astfel de elemente perturbă firescul vieții, frumusețea și noblețea scopului pentru care a fost creată femeia, aceasta fiind tributară imitării unor modele toxice, care sfidează normalitatea.

3.3. Centrarea pe egalitarism

Această versiune a feminismului susține lupta pentru egalitatea dintre sexe. Principiul egalității este într-atât de consolidat, încât este categoric

respinsă ideea că varianta dominației feminine ar reprezenta soluția viabilă pentru bunul mers al lucrurilor în lume. Mai mult, acest tip de gândire se împotrivesc ramurilor feministe care atacă sexul opus, clamând ideea că nu este corect a atribui bărbaților din prezent povara unui sistem succesiv nedrept.

Egalitarismul nu se îndreaptă cu îndârjire împotriva masculinității în genere, considerând că bărbații sunt liberi de orice provocări. Concepția prevalentă este că, deși obstacolele existențiale sunt prezente și în rândul bărbaților, nu se poate nega faptul că, pe ansamblu, responsabilitățile și - în cele din urmă - presiunea asupra femeilor sunt mai crescute. Prin urmare, demersurile feminismului centrat pe egalitarism se concentrează pe lupta împotriva sistemului patriarhal, iar nu a masculinității în sine.

Partizan al unei atitudini echilibrate, tolerante sub multe aspecte, feminismul egalitarist respinge, însă, atitudinile discriminative ale bărbaților, săvârșite în mod intenționat, în contemporaneitate. Acceptând diferențele, dar accentuând egalitatea, aceeași dezaprobare este manifestată și în raport cu ierarhiile din cadrul societății, concepție fundamentată pe ideea că o bună fructificare a diferențelor are potențialitatea de a exclude discriminarea dintre cele două sexe.

3.4. Centrarea pe militantism

Această versiune a feminismului poate fi descrisă cel mai bine prin sintagma „mai multe fapte și mai puține vorbe”. Cu alte cuvinte, promotoarele acestui tip de mișcare ținesc ca acțiunile lor - ceva mai zgomotoase - să fie vizibile și accesibile unor mase cât mai largi de persoane, adresându-se în mod special aceluși segment din populație care fie nu are acces la documentare, fie nu dispune de timpul necesar.

Pe fond, convingerea de la care pornesc susținătoarele militantismului este că manifestările turbulente, de tipul protestelor, care pot implica - uneori - și violențe sunt încadrabile acțiunilor de sorginte patriarhală. Cu toate acestea, preferința pentru acest tip de abordare este justificată de observația că astfel de metode și-au probat eficiența pentru a supune o doime din populație. În mod logic, utilizarea acelorași subterfugii ar putea conduce la obținerea drepturilor pentru care se militează.

3.5. Centrarea pe radicalism-reacționism

Feminismul radicalist-reacționist propune un tip de viziune centrat pe reconfigurarea structurilor sociale în formate noi, neaccesate încă. Imaginea este, mai degrabă, una idealizată, în care identitatea feminină se delimitează de sistemul valorilor clasice, pentru a se lansa pe tărâmurile de

cunoaștere și acțiune provocatoare, îndrăznețe, neexplorate până acum. Se dorește paralizarea oricăror forme de discriminare la adresa femeii, fapt considerat viabil prin constituirea unui mediu virtual, în cadrul căruia spiritul feminin și valorile ce îl descriu exced limitele spațio-temporale.

3.6. Centrarea pe integraționism

Așa cum o indică denotația, integraționistele pun accentul pe înțelegerea temelor care fac subiectul mișcării feministe într-o manieră unitară, exhaustivă. Această înțelegere trebuie să se producă depășind bariere culturale, rasiale, ideologice sau religioase. Se consideră că fenomenul exploatării economice a femeii este o problemă accesibilă înțelegerii curente, în egală măsură în culturi fundamental opuse, așa cum sunt cea occidentală *versus* orientală.

Activismul integraționist militează, pe de o parte, împotriva exploatării femeilor prin procesul de globalizare, de cealaltă parte se preocupă de depășirea neînțelegerilor dintre structurile feministe.

3.7. Centrarea pe impactul epistemologic

Sfera țintită de această orientare este cea referitoare la autoritatea științifică obținută prin acțiunile feministe teoretice și practice care au stat la baza transformării societății și a mentalității generale privind problematica femeilor de pretutindeni, influențând semnificativ domeniile politic, filosofic, social și literar.

Mișcările feministe care, prin intervențiile lor, au contribuit la reconfigurarea imaginii omenirii au evidențiat, sistematic, modalitățile prin care raționalitatea feminină a fost discriminată.

3.8. Centrarea pe factorul teologic

Această direcție propune regândirea sistemului de convingeri, tradiții, scrieri și teologii monoteiste fundamentale - iudaism, creștinism și islamism - din perspectivă feminină. Se încearcă răspunsul la întrebarea privind locul și rolul femeii în cadrul lărgit al clerului și al comunității, limitele impuse femeii de către religie, subordonarea acesteia față de elementul masculin din viața sa (soț, tată, frate mai mare) și, nu în ultimul rând, interpretarea accentuat discriminativă a femeii în cadrul textelor sacre (Chiș, 2012).

4. Arii de interferență între feminism și comunicare

Caracterul inseparabil al comunicării de spectrul feminist este ilustrat, prioritar, prin aria multiplă, comună de aspecte care constituie obiectul de interes al celor două domenii. Ca știință, dezvoltarea comunicării a fost posibilă

mai ales datorită sferei practice, în sensul în care fluxul informațional între specialiștii diverselor zone științifice a fost unul activ. Pe măsură ce domeniul comunicării a acumulat experiență, maturizându-se, numărul practicienilor și al cercetătorilor care împărtășesc ideea că procesul de comunicare este profund înrădăcinat în structurile sociale a crescut în mod constant.

Istoria recentă a mișcării feministe arată că, în domeniul comunicării, s-a constatat existența unor lucrări prin care se dorea explicarea, dar și combaterea dezvoltării unei culturi media tot mai puternic tabloidizate și sexualizate, și, desigur, înșesată de elemente cu conținut pornografic (Gill, 2007).

Numeroși practicieni, dar și o parte a cercetătorilor (Dawson, 2019; Previs, 2016; Yong, 2018) sunt, în prezent, provocați de identificarea unor răspunsuri privind modul în care comunicarea științifică poate fi modelată prin diversitate și putere. Imperativul este dat de nevoia științei comunicării de a produce informații credibile, consistente și de netăgăduit, dar fără influența unor forțe de mare impact precum rasa, genul, clasa socială, ascensiune în ierarhia politică și altele asemenea.

Adițional preocupărilor legate de identitatea celor în slujba cărora luptă, feminismul este interesat de respectarea principiului egalității, sub diferite aspecte: social, politic, economic, juridic. Identitatea depășește, ca importanță, sexul și sexualitatea, în sensul că aceste noțiuni sunt legate de ideea de corporalitate, deci au un conținut concret. Ori, femeia este mult mai mult decât o simplă structură corporală, cu nevoi fiziologice, omenești. Este un cumul de factori prin care își stabilește locul, cu toate rolurile asumate (care nu se rezumă la sex și sexualitate), în cadrul societății.

Așadar, concepte precum genul și sexul sunt simple noțiuni ipotetice, operaționalizate de societate și asimilate la nivel instituțional, cu scopul încadrării în zona de acceptare, *versus* neacceptare, care atrage posibile sancțiuni. Astfel de conținuturi cu încărcătură normativă, la care femeile sunt, în genere, mai receptive ajung să fie profund engramate la nivel inconștient, întrucât sunt induse progresiv, pe cale subliminală. Deducția este că, prin sursele de influență de care dispune limbajul, cu condiția ca acesta să fie adaptat nevoilor intenționate, se poate crea cadrul de referință necesar schimbării de paradigmă în legătură cu un subiect sau altul. Prin forța sa de expresie, cuvântul poate produce schimbări nebanuite, atunci când este în armonie deplină cu contextul și natura problemei.

Este de domeniul evidenței că utilizarea limbajului exercită o influență semnificativă în privința problemelor referitoare la inegalitatea de gen. Conținuturile informaționale ale factorilor de decizie de la vârful societății sunt transmise maselor largi, care le asimilează - cel mai probabil - în virtutea ideii de autoritate, fără a se acorda atenția cuvenită impactului

generat de aceste mesaje. În egală măsură, femeile pot asista, impasibile, la modul în care textele și practicile standard favorizează inegalitatea. Vigilența feminină ar trebui să contribuie la respingerea, sau măcar la neacceptarea mesajelor normative transmise indirect, subliminal în ce privește relația cu celălalt. Iar această conștientizare identitară poate acționa în atare direcție.

Chiar dacă sunt prezente în numeroase domenii de cercetare, teoriile feministe din domeniul comunicării au ca numitor comun analiza și interpretarea influenței pe care o are genul în textele comunicative. Printre rolurile îndeplinite de aceste teorii se pot menționa explicarea modului în care este exhibită autoritatea, demonstrarea felului în care șablonizarea discursivă este relaționată cu sfere înalte de influență (cu prioritate din zona politicului), analizarea unor strategii cu potențialitatea de a diminua puterea de gen. Alternativ, pentru ca o teorie să fie încadrabilă feminismului, s-ar cuveni ca aceasta să poată explica nu doar legătura dintre gen și putere, dar și să evidențieze alte aspecte, la fel de importante, precum rasa, sexualitatea și clasa de apartenență a persoanei (Dow & Condit, 2005).

Necesitatea studierii retoricii politice a femeilor în contexte istorice a fost adusă în atenție prin intermediul teoriei feministe, subliniază Campbell (1973).

Perioada cuprinsă între sfârșitul deceniului '70 și finele anilor '80 a fost marcată de alocarea unui spațiu mai amplu teoriei feministe. Stindardul retoricii feministe ale acelor timpuri era focusat pe argumentația politică orientată spre respectarea drepturilor femeilor. Totodată, teoria feministă din acea perioadă era amplu concentrată pe informarea privind reprezentarea scăzută a femeilor în massmedia, în general, pe identificarea inegalității în zona media.

Foss et al. (1999) au făcut observația privind atenția teoreticienilor retorici feminiști asupra studierii problemelor de gen, aspect prezent în lucrările retorice semnificative. Totodată, a putut fi remarcată apariția unor teorii nespecifice discursului politic, în care erau abordate teme cotidiene, subiecte de ordin practic, dar care au avut un impact pozitiv asupra auditoriului.

Instrumente pur denominative, coduri/semne lingvistice folosite pentru a indica anumite „distanții” la nivelul societății, termenii gen, sex și sexualitate se înscriu, mai curând, într-un registru de limbaj uzual, decât academic, fundamentat științific. Deloc surprinzător, problema inegalității de gen se află în centrul preocupărilor ideologiei feministe, datorită răspândirii în toate sferile existenței umane în societate: politică, economică, a limbajului, a celor două planuri cu rol major pentru individ - familia și căsătoria - viața profesională și culturală. Cel mai probabil, afirmația potrivit

căreia fenomenul inegalității este inevitabil vieții sociale nu conține nici o exagerare. Doar conștientizarea identitară feminină poate încuraja angrenarea femeilor în lupta pentru abolirea inegalității cu tot cortegiul de consecințe asupra vieții personale și sociale.

Temeiul pentru care ar exista o explicație cu privire la reprezentativitatea scăzută a femeilor (comparativ cu cea a bărbaților) în zona media este, potrivit teoriei feministe, capacitatea redusă a femeilor de a elabora subiecte de interes pentru public. Mai mult, potrivit vocilor autorizate din domeniul comunicării feministe, cadrele existente de reprezentare a femeilor s-ar fundamenta pe convingeri tradiționale despre gen.

Două observații care merită o abordare specială au atras atenția specialiștilor preocupați de analiza știrilor.

Prima dintre acestea se referă la modul diferit în care sunt prezentate în spațiul media informațiile care fac obiectul știrilor. Astfel, s-au constatat diferențe privind alocarea spațiului, în funcție de genul persoanei cu privire la care este prezentată știrea. Mai concret, în transmiterea unui anumit subiect, dacă persoana în jurul căreia este construită relatarea este femeie, timpul alocat este diferit de cazul în care (într-o relatare similară) este vorba de un bărbat.

Cea de-a doua constatare se referă la tratamentul, de asemenea diferențiat, acordat persoanelor de gen feminin care candidează pentru o funcție, *versus* celor de gen masculin. În esență, aceste tipare sunt concepute astfel încât să erodeze legitimitatea candidaturilor feminine. Și cum se realizează acest lucru? Prin accentuarea prezentării vieții de familie, deci a vieții personale, stilului vestimentar, preferințelor culinare, abilităților individuale, totul în defavoarea concentrării atenției asupra poziției și abilităților politice, anume cele care obiectivează candidatura. Lucrurile se prezintă, evident, diferit în cazul candidaților de sex masculin, unde latura vieții personale este semnificativ mai puțin adusă în atenție, accentul fiind pus pe experiență, și pe capacitatea de a coordona, abilități relevante etc.

În privința mediatizării unei femei candidat la o funcție, apare următorul tip de polaritate: în cazul în care aceasta pare a fi prea puternică - un atribut dezirabil, altfel - este acuzată de lipsă de sensibilitate feminină; dimpotrivă, dacă este delicată, pe alocuri nesigură, prea atentă, este supusă oprobiumului public cu eticheta: insuficient de puternică pentru o funcție de rang superior.

Chiar dacă, la nivelul înțelegerii imediate, discriminarea este tema care revine, recurent, în mintea oricui, când se vorbește despre feminism, cel mai probabil, problema de fond rămâne nevoia de conștientizare - la nivel macro - a importanței și actualității problematicilor privind drepturile și genul persoanei. Renunțarea definitivă la convingerile de tip patriarhal, cu

privire la rolurile de gen poate pava drumul spre o versiune nouă a societății, anume spre acel tipar societal în care egalitarismul și lipsa ierarhiilor între sexe este realitatea în care oamenii trăiesc.

5. Concluzii

1. Din punct de vedere conceptual, egalitatea dintre sexe trebuie privită în sens structural, inseparabil, în caz contrar, creându-se cadrul favorabil discriminativ în raport cu relațiile dintre membrii.

2. Mișcarea feministă este într-o perpetuă căutare a motivelor în baza cărora, dintru începuturi și până în contemporaneitate autoritatea masculină domină feminitatea.

3. În lipsa unei perspective comune, sau a unui cadru definitoriu unanim acceptat feminismul nu este, cel mai adesea, înțeles în plenitudinea semnificației sale. Adițional, diversitatea punctelor de vedere și a modalităților de interpretare se constituie în surse care exacerbează această neînțelegere, generând tensiuni suplimentare între diferitele curente de opinie, aflate - oricum - în concurență.

4. Dincolo de aceste neajunsuri, feminismul rămâne o forță a cărei esență este dată - din perspectivă socio-filosofică - de identitatea feminină.

Bibliografie

- Campbell, K. K. (1973). The rhetoric of women's liberation: An oxymoron. *Quarterly Journal of Speech*, 59, 74-86.
<https://psycnet.apa.org/doi/10.1080/00335637309383155>
- Chiș, A. L. (2012). *O critică a conceptului de discriminare din perspectiva feminismului*. Editura Argonaut.
- Congress of the United States of America. (1920). 19th Amendment to the U.S. Constitution: Women's Right to Vote. National Archives.
<https://www.archives.gov/milestone-documents/19th-amendment#:~:text=Passed%20by%20Congress%20June%204,decades%20of%20agitation%20and%20protest.>
- Dawson, E. (2019). *Equity, exclusion and everyday science learning: the experiences of minoritised groups*. Routledge.
- Dow, B. J., & Condit, C. M. (2005). The state of the art in feminist scholarship in communication. *Journal of Communication*, 55(3), 448-478.
<http://dx.doi.org/10.1111/j.1460-2466.2005.tb02681.x>
- Florea, D. (2022). *Drept internațional privat. Curs universitar* [Private international law. University course]. Lumen.
- Foss, K. A., Foss, S. K., & Griffin C. L. (1999). *Feminist rhetorical theories*. Sage.

- Gill, R. (2007). Postfeminist media culture: Elements of a sensibility. *European Journal of Cultural Studies*, 10(2), 147-166.
<http://dx.doi.org/10.1177/1367549407075898>
- Hekman, S. (2015). Simone de Beauvoir and the beginnings of the feminine subject. *Feminist Theory*, 16(2), 137-151.
<https://doi.org/10.1177%2F1464700115585721>
- Hooks, B. (Gloria Jean Watkins). (2000). *Feminism Is for Everybody: Passionate Politics*. Pluto Press.
- Lehmann, C. (2001, July 20). *Women psychiatrists still battle Freud's view of sexes*. Psychiatric News. <https://doi.org/10.1176/pn.36.14.0009>
- McCann, C., & Kim, S. (2003). *Feminist Theory Reader: Local and Global Perspectives*. Routledge.
- Previs, K. K. (2016). ‘Gender and race representations of scientists in highlights for children: a content analysis’. *Science Communication*, 38(3), 303-327.
<https://doi.org/10.1177%2F1075547016642248>
- Yong, E. (2018, February 6). *I spent two years trying to fix the gender imbalance in my stories. Here's what I've learned and why I did it*. The Atlantic.
<https://www.theatlantic.com/science/archive/2018/02/i-spent-two-years-trying-to-fix-the-gender-imbalance-in-my-stories/552404/>